

BRIDGE, Ann

AMERIKAI MAGYAR NEPSZAVA

NŐI SZAKASZ

A napokban Pesten voltam. Nem valóságban, hanem csak úgy gondolatban. Ezuttal azonban az emlékeim, a város, az utcák, a régi barátok újra és szavai oly élénken éltek bennem, hogy szinte megfeledkeztem arról, hogy immár majdnem tíz éve lesz hogy elindultam a Keleti Pályaudvar vonatfüstös szarnokából, ahová akkor még Kéthly Anna is kikisért. Szinte látnom ezüstös, simán hátrafésült hajával, kis barna fehérpettyes egyszerű ruhájában. És látom a régi barátokat bucsut integetni; sokakat azok közül, akikre olyan élénken emlékeztem a minap.

Guthy Böske

És mindezt a szép, bár kissé melankolikus pesti kirándulást egy angol írónőnek, Ann Bridge-nek köszönhetem, aki mint egy angol diplomata felesége egészen a háború kitöréséig Pesten élt és az 1941-es eseményekről történelmi hűséggel számolt be. Könyve most októberben jelenik meg Macmillan könyvkiadónál. Szinte azt kell hinnem, hogy valami titkos magyarbarát dolgozik ennél az előkelő amerikai kiadvállalatnál, hogy most rövid egymásutánban két magyar tárgyú könyvet jelentettek meg. Az új könyv címe "A Place to Stand". 1953, No. 237

Ismertetést, irodalmi kritikát kellene írnom a könyvről, de hogyan tudjak bírálni olyan írást amelynek minden mondata újabb és újabb emléket idéz fel bennem. Jót és szomorút egyaránt. Nekem és biztosan a jövőendő többi magyar olvasónak nem lesz fontos, hogy ez a kis regény nem maradandó irodalmi remekmű, én nem is a szememmel, hanem a szívemmel olvastam minden sorát. A bájos szerelmi történet mögött pontos, szinte történelmi hitelességű leírást kapunk az aggodó feszültségről, amelyben az ország élt, látva a náci veszedelem kikerülhetetlenségét. Teleki Pál gróf öngyilkosságáról szóló fejezet történelmi hitelességű. Az író mint szemtanú mondja el a minden magyar szívét megrázó drámát, mikor a német tankok, a páncélos divíziók bevonultak Budapestre, hogy a magyar határon keresztül jussanak Jugoszláviába. Az utszélen bámeszködő tömegben a magyar nyilaskeresztesek náci karlendítéssel üdvözölték a német katonákat.

A könyv inkább azokat az új magyar amerikásokat fogja érdekelni, akik mint én, akkor még Pesten voltak és kővé meredten figyelték a német tankok felvonulását a fővárosban. Szinte libabőrös leszek mikor gondolatban hallom a német tankok zaját, hogy gördültek a kőkövű utcákon. Pest akkor tele volt lengyel menekültekkel, fiatal férfiakkal, akik átszöktek a határon és a szabad legyél csapatokhoz akartak csatlakozni Angliában, Törökországban vagy Egyiptomban.

A regény hőse egy 19 éves szép gazdag amerikai kislány, Hope Kirkland, akinek a papája az amerikai olajtársaság magyar telepének vezérigazgatója. Már nyolc éve élnek Pesten. Hope

Irtta:

GUTHY BÖSKE

a Sacre Couer zárdában nevelkedik, ahol a finom apácák nemcsak magyarul és franciául tanítják meg, hanem katolikussá formálják lelkében is az epsicopalian szülők gyermekét. Hope résztvesz minden reggel a misén és vasárnaponként a Koronázó Mátyástemplomba jár.

"Pest a szerelmesek városa", gyakran hallottuk mondani. Nincs olyan idegen, aki Pestet látogatva ne "égetné meg magát" érzelmileg. Hope a fiatal kényeztetett amerikai leány is szerelmes lesz. Szerelmével végigjárja mindazokat a helyeket, ahol mi mindannyian jártunk. A Gellérthegy néptelen sétányait, a Harmashatárhegyet, a dunai rakodópart oldalába épített kiskocsmákat, ahol egy pohár barack mellett hallgatja a lengyel menekült tiszt elbeszélését az underground náciellenes munkájáról.

Hope mielőtt szerelmét megismerte a pesti "társasági" élet tagjainak mozgalmas, szórakoztató életét élte. Táncolt az Arizonában, megjelent a Park Club felejthetetlen szép báljain, a fiatal magyar grófokkal randevuzott a Gerbeaudban, nótázott a cigánnyal a Kis Royalban és a Ludlábban (még azt is megtudjuk, hogy Berkes volt a kedvenc cigánya és "Szép a Rózsám" a kedvenc nótája.

Minden ami vele történt, velem is történt, ahol ő járt, én is jártam, amit ő szeretett, mi pestiek mindnyájan szerettünk. A reggeli kávé a friss mákos kaláccsal, a dunaparti terraszt a fekete kávéval, a Gerbaud csokoládét, a magyar borokat, az "idei fiatal libasültet", az élesnyelvű, pletykázó kézcsokoló mindenkitől különböző, szellemes és szerelmes pesti fiatalembereket, akik több szívet hódítottak meg a Philantia gyö-

nyörű virágcsokraival, mint az amerikai milliomos fiúk briliánsokkal.

Pesten, abban az időben mikor a regény játszódik, már sok grófnőből lett szabónő; még Apponyi Julia grófnőre is ráismerünk, aki történelmi nevével és remek párizsi ruhakópiáival a diplomata feleségek kedvenc szabónője lett. Még a magyar doktorokról is megemlékezik a könyv, a boldogult Bence tanárt névszerint ajánlja, mikor a menekült lengyel anyának szívrohamában. (Majdnem könnyeztem ennél a pár sornál, mert eszembe jutott Bence tanár, mikor a Gestapo börtönben utoljára láttam. A velem szemben lévő cellában egy lengyel lány kitörte az ablakot és az üveggel az ereit próbálta felvágni. Mikor felfedezték, már majdnem elvérzett. Egyik cellából ráncigálták elő a fogoly Bencét. Én a vasajton lévő kis lyukon kukucskáltam ki, a jövés-menés zajára. Láttam amint vezetik a pergament fehér, nyakkendőtlén fogoly doktort, kedvenc orvosomat.)

A menekültek révén az amerikai leány is a Gestapo kezébe kerül, és megizleli a sorsát az akkori sokmillió európainak, a börtöncellával, a pofonokkal, a puskatussal és izetlen melegviz kosztal. "Ugy kezelték, ahogy ma az európaiakat kezelik" — mondta később amerikai szüleinek a lány — és nekünk amerikaiaknak mindent el kell követnünk, hogy ne rugdossák és pofozzák többé a lengyeleket, zsidókat és cseheket a "Herrenvolk" pribékjei.

A könyv egy izgalmas fejezete Belgrád első bombázását írja le, amit az író nő megjegyzése szerint az amerikai követ felesége mesélt el neki, történelmi hűséggel.

Ann Bridge könyvét nemcsak a volt pestiek fogják olvasni érdeklődéssel, hanem a lengyelek és jugoszlávok is, akiknek sorsát oly őszinte együttérzéssel írja le a kozmopolita, sok országban élt és sok irodalmi sikert aratott író nő.

